

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 191 (XXXV) — Nr. 553

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Măști, 20 iunie 2023

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
549/1.752/1.141. — Ordin al ministrului energiei, al ministrului finanțelor și al ministrului muncii și solidarității sociale privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2023 pentru Societatea Complexul Energetic Valea Jiului — S.A.	2–3
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 39 din 15 mai 2023 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală)	4–16

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL ENERGIEI
Nr. 549 din 12 mai 2023

MINISTERUL
FINANTELOR
Nr. 1.752 din 9 iunie 2023

MINISTERUL MUNCII
ȘI SOLIDARITĂȚII
SOCIALE
Nr. 1.141 din 24 mai 2023

O R D I N

privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2023 pentru Societatea Complexul Energetic Valea Jiului — S.A.

Având în vedere prevederile art. 4 alin. (1) lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2013 privind întărirea disciplinei financiare la nivelul unor operatori economici la care statul sau unitățile administrativ-teritoriale sunt acționari unici ori majoritari sau dețin direct ori indirect o participație majoritară, aprobată cu completări prin Legea nr. 47/2014, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 10 alin. (6) din Hotărârea Guvernului nr. 316/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Energiei, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 10 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 18 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 23/2022 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, cu modificările ulterioare,

ministrul energiei, ministrul finanțelor și ministrul muncii și solidarității sociale emit următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 2023 pentru Societatea Complexul Energetic Valea Jiului — S.A., prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul energiei, Pavel-Casian Nițulescu , secretar de stat	p. Ministrul finanțelor, Mihai-Călin Precup , secretar de stat	Ministrul muncii și solidarității sociale, Marius-Constantin Budăi
---	---	---

ANEXĂ*

MINISTERUL ENERGIEI
Societatea Complexul Energetic Valea Jiului — S.A.
Petroșani, str. Timișoara nr. 2
Cod unic de înregistrare 30859649

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI pe anul 2023

		INDICATORI	Nr. rd.	Propuneri an 2023 - mii lei -
0	1	2	3	4
I.		VENITURI TOTALE (Rd.1=Rd.2+Rd.5)	1	1.568
	1	Venituri totale din exploatare, din care:	2	1.568
		a) subvenții, cf. prevederilor legale în vigoare	3	0
		b) transferuri, cf. prevederilor legale în vigoare	4	0
	2	Venituri financiare	5	0
II		CHELTUIELI TOTALE (Rd.6=Rd.7+Rd.19)	6	1.568
	1	Cheletuieli de exploatare, (Rd.7=Rd.8+Rd.9+Rd.10+Rd.18) din care:	7	1.568
		A. cheltuieli cu bunuri și servicii	8	107
		B. cheltuieli cu impozite, taxe și varsăminte asimilate	9	237
		C. cheltuieli cu personalul, (Rd.11+Rd.14+Rd.16+Rd.16+Rd.17) din care:	10	1.212
		C0 Cheltuieli de natură salarială (Rd.11=Rd.12+Rd.13)	11	745
		C1 ch. cu salariile	12	745
		C2 bonusuri	13	0

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

		INDICATORI	Nr. rd.	Propuneri an 2023 - mii lei -
0	1	2	3	4
		C3 alte cheltuieli cu personalul, din care:	14	0
		cheltuieli cu plati compensatorii aferente disponibilizarilor de personal	15	0
		C4 Cheltuieli aferente contractului de mandat si a altor organe de conducere si control, comisii si comitete	16	439
		C5 cheltuieli cu contributiile datorate de angajator	17	28
		D. alte cheltuieli de exploatare	18	12
	2	Cheltuieli financiare	19	0
III		REZULTATUL BRUT (profit/pierdere)(Rd.20=Rd.1-Rd.6)	20	0
IV	1	IMPOZIT PE PROFIT CURENT	21	
	2	IMPOZIT PE PROFIT AMANAT	22	
	3	VENITURI DIN IMOZITUL PE PROFIT AMANAT	23	
	4	IMPOZITUL SPECIFIC UNOR ACTIVITATI	24	
	5	ALTE IMPOZITE NEPREZENTATE LA ELEMENTELE DE MAI SUS	25	
V		PROFITUL/PIERDEREA NETA A PERIOADEI DE RAPORTARE (Rd.26=Rd.20-Rd.21-Rd.22+Rd.23-Rd.24-Rd.25), din care:	26	
	1	Rezerve legale	27	
	2	Alte rezerve reprezentând facilități fiscale prevăzute de lege	28	
	3	Acoperirea pierderilor contabile din anii precedenți	29	
	4	Constituirea surselor proprii de finanțare pentru proiectele cofinanțate din împrumuturi externe, precum și pentru constituirea surselor necesare rambursării ratelor de capital, plății dobânzilor, comisioanelor și altor costuri aferente acestor împrumuturi	30	
	5	Alte repartizări prevăzute de lege	31	
	6	Profitul contabil rămas după deducerea sumelor de la Rd. 27, 28, 29, 30, 31,(Rd.32=Rd.26-(Rd.27 la Rd.31)>=0)	32	
	7	Participarea salariaților la profit în limita a 10% din profitul net, dar nu mai mult de nivelul unui salariu de bază mediu lunar realizat la nivelul operatorului economic în exercițiul financiar de referință	33	
	8	Minimum 50% vărsăminte la bugetul de stat sau local în cazul regiilor autonome, ori dividende convenite acționarilor, în cazul societăților/companiilor naționale și societăților cu capital integral sau majoritar de stat, din care:	34	
	a)	- dividende convenite bugetului de stat	35	
	b)	- dividende convenite bugetului local	36	
	c)	- dividende convenite altor acționari	37	
	9	Profitul nerepartizat pe destinațiile prevăzute la Rd.33 - Rd.34 se repartizează la alte rezerve și constituie sursă proprie de finanțare	38	
VI		VENITURI DIN FONDURI EUROPENE	39	
VII		CHELTUIELI ELIGIBILE DIN FONDURI EUROPENE, din care	40	
	a)	cheltuieli materiale	41	
	b)	cheltuieli cu salariile	42	
	c)	cheltuieli privind prestarile de servicii	43	
	d)	cheltuieli cu reclama si publicitate	44	
	e)	alte cheltuieli	45	
VIII		SURSE DE FINANȚARE A INVESTIȚIILOR, din care:	46	
	1	Alocații de la buget	47	
		alocații bugetare aferente plății angajamentelor din anii anteriori	48	
IX		CHELTUIELI PENTRU INVESTIȚII	49	
X		DATE DE FUNDAMENTARE		
	1	Nr. de personal prognozat la finele anului	50	9
	2	Nr.mediu de salariați total	51	9
	3	Castigul mediu lunar pe salariat (lei/persoană) determinat pe baza cheltuielilor de natură salarială *)	52	6.898
	4	Castigul mediu lunar pe salariat (lei/persoana) determinat pe baza cheltuielilor de natura salariala, recalculat cf.Legii anuale a bugetului de stat **)	53	6.898
	5	Productivitatea muncii în unități valorice pe total personal mediu (mii lei/persoană) (Rd.2/Rd.51)	54	174
	6	Productivitatea muncii în unități valorice pe total personal mediu recalculata cf.Legii anuale a bugetului de stat	55	174
	7	Productivitatea muncii în unități fizice pe total personal mediu (cantitate produse finite/persoana)	56	
	8	Cheltuieli totale la 1000 lei venituri totale (Rd.57=Rd.6/Rd.1)x1000	57	1.000
	9	Plăți restante	58	0
	10	Creanțe restante	59	69.255

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 39

din 15 mai 2023

Dosar nr. 672/1/2023

Andrei Claudiu Rus — președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Rodica-Aida Popa — judecător la Secția penală
Valerica Voica — judecător la Secția penală
Francisca-Maria Vasile — judecător la Secția penală
Adriana Ispas — judecător la Secția penală
Elena Barbu — judecător la Secția penală
Alin-Sorin Nicolescu — judecător la Secția penală
Ilie-Iulian Dragomir — judecător la Secția penală
Valentin-Gheorghe Chitidean — judecător la Secția penală

1. Pe rol se află Dosarul nr. 672/1/2023, având ca obiect sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a II-a penală în Dosarul nr. 1.120/122/2019, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

2. „Dacă dispozițiile art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 sunt aplicabile în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită?”.

3. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 34 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023 (Regulamentul ÎCCJ).

4. Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Andrei Claudiu Rus.

5. Conform dispozițiilor art. 36 din Regulamentul ÎCCJ, la ședința de judecată a participat domnul Costin Cristian Pușcă, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite.

6. Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, domnul judecător Alin-Sorin Nicolescu, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

7. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Ecaterina Nicoleta Eucarie.

8. Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 672/1/2023 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

9. De asemenea, a menționat că la dosar au fost transmise puncte de vedere de către curțile de apel, Facultatea de Drept a Universității din Craiova, Facultatea de Drept a Universității Titu Maiorescu din București, Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

10. În continuare, s-a învederat că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, care a fost înaintat părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

11. Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt cereri sau excepții de formulat, a solicitat doamnei procuror să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 672/1/2023.

12. Reprezentantul Ministerului Public a solicitat respingerea sesizării, ca inadmisibilă, întrucât nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală.

13. Doamna procuror Ecaterina Nicoleta Eucarie a susținut că instanța de trimitere încearcă să lămurească, din nou, dispozițiile art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, care instituie o cauză de nepedepsire în ipoteza acoperirii prejudiciului, ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv o procedură de executare silită.

14. Noțiunea de acoperire integrală a prejudiciului a fost lămurită prin Decizia nr. 66 din 29 septembrie 2021 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 87 din 28 ianuarie 2022), în considerentele acestei decizii făcându-se vorbire de Decizia nr. 101 din 17 februarie 2021 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 295 din 24 martie 2021). Prin această decizie, instanța supremă a stabilit că pentru a beneficia de cauza de neimpunitate este necesară asumarea unei conduite de căință activă din partea autorului sau participanților secundari la comiterea uneia dintre infracțiunile prevăzute de art. 8 și 9 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

15. Or, în situația în care stingerea creanțelor datorate bugetului statului se face în cursul unei proceduri de executare silită nu se poate vorbi de o conduită activă, voluntară.

16. De altfel, art. 259 din Codul de procedură fiscală prevede reguli pentru eliberarea și distribuirea sumelor de bani rezultate din executarea silită, nefiind posibilă, prin urmare, constatarea de către instanța penală, în raport cu aceste sume, a acoperirii prejudiciului produs prin săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală și a majorării de 20% prevăzute de art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

17. În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin decizia anterior menționată, a oferit suficiente elemente care să conducă la dezlegarea problemei de drept cu care instanța este sesizată în cauza pendinte.

18. Pe de altă parte, a arătat că obiectul sesizării trebuie să își găsească izvorul în dispozițiile legale, și nu într-o stare de fapt.

19. Or, instanța de trimitere este investită cu soluționarea apelului declarat împotriva sentinței prin care s-a dispus, în temeiul art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu referire la art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală, încetarea procesului penal pentru săvârșirea unor infracțiuni de evaziune fiscală, ca urmare a constatării existenței unei cauze de nepedepsire.

20. Raportat la situația de fapt descrisă în încheierea de sesizare a instanței supreme, se constată că soluționarea pe fond a cauzei nu depinde de chestiunea de drept a cărei dezlegare o solicită curtea de apel.

21. Astfel, fapta pentru care s-a dispus trimiterea în judecată, respectiv înregistrarea în evidențele contabile și declararea la organul fiscal a unor operațiuni comerciale fictive, cu consecința prejudicierii bugetului de stat, este identică cu cea care a făcut anterior obiectul unei inspecții fiscale, finalizată prin emiterea unei decizii de impunere.

22. În cauza cu care este investită instanța de apel, aceeași faptă a fost încadrată juridic în infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, respectiv evidențierea, în actele contabile sau în alte documente legale, a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive.

23. Or, în aceste condiții se pune problema aplicării în cauză nu a dispozițiilor art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, ci a principiului „*ne bis in idem*” prevăzut de art. 6 din Codul de procedură penală, potrivit căruia „nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică”.

24. Acest principiu este consacrat de art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și de art. 50 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, aplicarea sa fiind reflectată într-o amplă jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și a Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

25. Față de aceste considerente, a susținut că, în raport cu elementele de fapt specifice cauzei, îi revine instanței de apel sarcina de a lămuri care este dezlegarea concretă a speței cu care a fost sesizată. Întrucât un astfel de demers presupune analiza prealabilă a situației de fapt din cauză, el nu poate face obiectul procedurii reglementate de art. 475 din Codul de procedură penală.

26. De altfel, în acest sens s-a pronunțat și Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală prin Decizia nr. 8 din 30 martie 2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 430 din 8 iunie 2016).

27. *Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, domnul judecător Andrei Claudiu Rus, a acordat cuvântul membrilor completului să adreseze întrebări reprezentantului Ministerului Public.*

28. *Constatănd că nu sunt întrebări de formulat de către membrii completului, președintele formațiunii de judecată, domnul judecător Andrei Claudiu Rus, a declarat dezbaterea închisă și a reținut dosarul în pronunțare.*

ÎN ALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

29. Prin Încheierea din data de 7 februarie 2023, Curtea de Apel București — Secția a II-a penală, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „*Dacă dispozițiile art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 sunt aplicabile în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită?*”.

II. Expunerea succintă a cauzei

30. *Curtea de Apel București — Secția a II-a penală este investită, în ultimul grad de jurisdicție, cu soluționarea apelurilor formulate de către Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție, inculpatul D. I. și partea civilă statul român, prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, împotriva Sentinței penale*

nr. 231 din data de 15 noiembrie 2022, pronunțată de Tribunalul Giurgiu — Secția penală în Dosarul nr. 1.120/122/2019.

31. Prin Sentința penală nr. 231 din 15.11.2022, pronunțată în Dosarul nr. 1.120/122/2019, Tribunalul Giurgiu — Secția penală a dispus, printre altele, în baza art. 396 alin. (6) din Codul de procedură penală raportat la art. 10 alin. (11) și (12) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu referire la art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală, încetarea procesului penal pornit împotriva inculpatului D. I. pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală prevăzute de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, raportat la art. 35 alin. (1) din Codul penal (5 acte materiale ce corespund numărului de societăți comerciale înregistrate și declarate ca furnizori ai S.C. G.G.S. — S.R.L.), respectiv în baza art. 396 alin. (6) din Codul de procedură penală raportat la art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu referire la art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală, încetarea procesului penal pornit împotriva inculpatei S.C. G.G.S. — S.R.L., reprezentată prin administrator judiciar A.L. Insolvency SPRL, pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală prevăzute de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, raportat la art. 35 alin. (1) din Codul penal (5 acte materiale ce corespund numărului de societăți comerciale înregistrate și declarate ca furnizori ai S.C. G.G.S. — S.R.L.).

32. În fapt, în cuprinsul actului de sesizare s-a reținut faptul că, în perioada 29 iunie 2010—20 decembrie 2012, cu intenție și în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, inculpatul D. I., în calitate de administrator de facto al societății G.G.S. — S.R.L., a evidențiat în documentele contabile ale societății comerciale și a declarat fiscal cheltuieli care nu au avut la bază operațiuni reale (fictive) în cuantum total de 1.369.177 lei, aferente unor operațiuni comerciale nereale constând în achiziții de bunuri și/sau servicii de la societățile comerciale R.C.G. — S.R.L., Y.H.S. 2006 — S.R.L., V.I.C. — S.R.L., C.S.M.I. — S.R.L., I.G.C. — S.R.L., C.S. — S.R.L., K.R. — S.R.L., D.C. — S.R.L., A.T. — S.R.L., S. & A. — S.R.L., Z.E. — S.R.L., V.G. — S.R.L., cauzând în acest mod un prejudiciu total bugetului de stat de 437.775,25 lei, din care TVA dedusă nelegal în cuantum de 260.377 lei și impozit pe profit datorat suplimentar în valoare totală de 177.398,25 lei.

33. De asemenea, s-a reținut că, în perioada 1 martie 2014—19 septembrie 2016, inculpatul D. I., cu intenție, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, ca administrator de facto al S.C. G.G.S. — S.R.L., a înregistrat în documentele contabile ale societății comerciale și a declarat fiscal cheltuieli care nu au avut la bază operațiuni reale (fictive) în cuantum total de 1.854.802 lei aferente unor operațiuni comerciale nereale cu societățile comerciale L.R. — S.R.L., S.G.D.G. ÎNTREPRINDERE INDIVIDUALĂ, D.P. — S.R.L., D. & L.C. — S.R.L., C.I. — S.R.L., cauzând în acest mod un prejudiciu bugetului de stat în cuantum total de 588.773,4 lei, din care TVA dedusă în mod nelegal de 347.625 lei și impozit pe profit datorat suplimentar de 241.148,4 lei.

34. Cu privire la faptele săvârșite prin intermediul S.C. G.G.S. — S.R.L. s-a reținut în actul de sesizare că acestea au fost comise în realizarea obiectului de activitate al societății comerciale, precum și în numele și interesul persoanei juridice, de persoana care coordona de facto și gestiona întreaga activitate a societății comerciale — inculpatul D.I. — fiind îndeplinite condițiile art. 135 alin. (1) din Codul penal privind tragerea la răspundere penală și a persoanei juridice.

35. Tribunalul Giurgiu — Secția penală a reținut, printre altele, că — potrivit art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale —, în cazul săvârșirii uneia dintre infracțiunile prevăzute la art. 8 și 9, dacă în cursul urmăririi penale sau în cursul judecății până la

pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive prejudiciul produs prin comiterea faptei, majorat cu 20% din baza de calcul, la care se adaugă dobânzile și penalitățile, este acoperit integral, fapta nu se mai pedepsește, făcându-se aplicarea dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare. Tribunalul Giurgiu — Secția penală a mai reținut că *la alin. (12) al aceluiași text de lege se menționează că acesta se aplică tuturor inculpaților chiar dacă nu au contribuit la acoperirea prejudiciului prevăzut la alin. (1) și (11)*.

36. Raportând aceste dispoziții legale la situația din speță, Tribunalul Giurgiu — Secția penală a constatat că inculpata S.C. G.G.S. — S.R.L. a achitat integral prejudiciul, majorat cu 20% din baza de calcul, precum și dobânzile și penalitățile aferente.

37. În consecință, Tribunalul Giurgiu — Secția penală a dispus încetarea procesului penal pornit împotriva inculpatului D.I. și a inculpatei S.C. G.G.S. — S.R.L. pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală prevăzute de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, raportat la art. 35 alin. (1) din Codul penal.

38. *Împotriva sentinței penale anterior menționate a declarat apel Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție*, solicitându-se, printre altele, desființarea sentinței penale apelate și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să se dispună înlăturarea soluțiilor de încetare a procesului penal pronunțate în temeiul art. 10 alin. (11) și (12) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale cu referire la art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală, invocându-se, în esență, faptul că instanța de fond nu a verificat îndeplinirea tuturor condițiilor pentru reținerea cauzei de impunitate prevăzute de art. 10 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale. Astfel, Ministerul Public a arătat că, în cauză, s-au recuperat, în parte, sume de bani nu ca urmare a unei conduite active din partea inculpaților, ci ca urmare a unor proceduri de executare silită derulate de Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF), parte civilă, iar pe durata procesului penal inculpații nu au făcut dovada unei conduite active în acest sens. Așadar, Ministerul Public a opinat că, în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a demersurilor realizate de către organul fiscal, parte civilă în procesul penal, prin acțiuni de executare silită, o astfel de cauză de nepedepsire nu ar putea fi reținută, nefiind rezultatul unei acțiuni voluntare din partea inculpaților.

39. La termenul de judecată din data de 7 februarie 2023, Curtea de Apel București a pus în discuție, din oficiu, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să dea o rezolvare de principiu următoarei chestiuni de drept: „*Dacă dispozițiile art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 se referă și la ipoteza în care prejudiciul ar fi acoperit integral și ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a desfășurării unor proceduri de executare silită?*” și a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, prin care să se statueze asupra problemei de drept expuse.

40. În baza art. 476 alin. (2) din Codul de procedură penală s-a dispus suspendarea cauzei până la pronunțarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a deciziei privind chestiunea de drept supusă dezlegării.

III. **Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție**

41. Instanța de trimitere, subsecvent prezentării normelor de drept intern apreciate a fi relevante în speță, a susținut că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării (Curtea de Apel București fiind investită cu judecarea cauzei în apel, în speță, a fost identificată, din oficiu, o chestiune de drept de a cărei

lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei, problema de drept a cărei dezlegare se solicită nu a primit încă o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs).

42. Cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită, instanța de trimitere a susținut că unul dintre motivele de apel invocate de Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție vizează tocmai problema incidenței cauzei de impunitate prevăzute de art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

43. Ca atare, pentru a preîntâmpina o eventuală antepronunțare în privința apelului formulat, Curtea de Apel București a prezentat argumentele esențiale ce fundamentează cele două opinii referitoare la modalitatea de acoperire a prejudiciului ca o condiție pentru incidența cauzei de impunitate prevăzute de dispoziția legală anterior menționată.

44. Prima opinie constă în reținerea cauzei de impunitate prevăzute de art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale în situația acoperirii prejudiciului ca urmare a unei acțiuni voluntare.

45. Astfel, art. 10 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale a fost modificat prin articolul unic pct. 4 din Legea nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 332 din 1 aprilie 2021, în sensul că după alineatul (1) au fost introduse două noi alineate, alineatele (11) și (12), cu următorul cuprins:

46. „(11) *În cazul săvârșirii uneia dintre infracțiunile prevăzute la art. 8 și 9, dacă în cursul urmăririi penale sau în cursul judecății până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive prejudiciul produs prin comiterea faptei, majorat cu 20% din baza de calcul, la care se adaugă dobânzile și penalitățile, este acoperit integral, fapta nu se mai pedepsește, făcându-se aplicarea dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.*

47. (12) *Dispozițiile prezentului articol se aplică tuturor inculpaților chiar dacă nu au contribuit la acoperirea prejudiciului prevăzut la alin. (1) și (11).*”

48. Preambulul Legii nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale nu cuprinde expunerea de motive, însă din consultarea documentului public vizând propunerea legislativă privind modificarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, astfel cum a fost publicat pe site-ul Camerei Deputaților, rezultă că inițiatorii au propus modificarea textului de lege pentru următoarele motive: „*Având în vedere starea sistemului judiciar românesc în ceea ce privește condițiile de detenție și gradul de aglomerare, cât și numeroasele cauze în care România a fost condamnată de instanțele internaționale pentru aceste condiții, dar și faptul că, în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală, cel mai important este recuperarea prejudiciului suferit de stat, inițiatorii propun o motivare a celor care comit astfel de fapte pentru a acoperi prejudiciul creat.*”

49. Așadar, prin raportare la motivele invocate de către inițiatorii propunerii legislative privind modificarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, prevederile art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale reglementează o cauză de nepedepsire pentru a cărei incidență este necesară, sub un prim aspect, asumarea unei conduite de căință activă din partea autorului sau participanților secundari la comiterea uneia dintre infracțiunile prevăzute de art. 8 și 9 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, concretizată în plata a trei categorii de sume de bani, respectiv:

contravaloarea prejudiciului infracțional direct, un plus echivalent procentului de 20% din acest prejudiciu și accesoriile fiscale — dobânzi și penalități.

50. În susținerea acestei interpretări s-a arătat, în esență, că prin art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, legiuitorul a reglementat o cauză specială de nepedepsire, care va putea fi luată în considerare numai în condițiile acoperirii prejudiciului, astfel cum a fost determinat în cauză, potrivit Deciziei nr. 66/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală prin care s-a stabilit că *dobânzile și penalitățile la care se referă art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale se aplică doar la prejudiciul produs prin comiterea faptei, fără a se lua în considerare majorarea cu 20% din baza de calcul.*

51. În decizia menționată se face referire la conduita de *căință activă* din partea autorului sau a participanților secundari la comiterea infracțiunii de evaziune fiscală, la *voința* inculpatului de a înlătura efectele prejudiciabile ale faptelor sale, respectiv la faptul că acea cotă procentuală de a cărei plată prealabilă este condiționată incidența cauzei de impunitate se relevă ca o instituție de drept cu o configurație juridică proprie și o natură *sui-generis*, care îmbină trăsăturile unei sancțiuni cu cele ale unei cauze de impunitate *grefate pe căință activă a făptuitorului*, generând efecte juridice mixte, atât de drept penal substanțial, cât și procesual penal.

52. Ca atare, se apreciază că rațiunea introducerii cauzei de nepedepsire în Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale este similară cu cea a circumstanței atenuante legale prevăzute de art. 75 alin. (1) lit. d) din Codul penal și a circumstanței atenuante judiciare prevăzute de art. 75 alin. (1) lit. a) din Codul penal. Aceste circumstanțe atenuante conferă beneficii sancționatoare *așa-numitei „căințe active” a infractorului*, manifestată în *preocuparea* de a înlătura urmările faptei sale concretizate în prejudiciul material, dovedind astfel o pericolozitate mai redusă. Conduita reparatorie are, deopotrivă, un caracter subiectiv, generat de *atitudinea infractorului*, însă, pe de altă parte, caracterul obiectiv al acesteia este accentuat de certitudinea prejudiciului care trebuie restituit subiectului pasiv al infracțiunii. Tocmai de aceea, prin împletirea acestor criterii, instituția este una atipică, considerată o manifestare a unei politici penale de recompensare a *atitudinii pozitive* a autorului infracțiunii.

53. Prin urmare, incidența cauzei de impunitate presupune îndeplinirea, în mod cumulativ, a mai multor condiții, printre care se numără și cea a acoperirii prejudiciului *ca urmare a unei acțiuni voluntare* a autorului sau a participanților secundari la comiterea infracțiunii de evaziune fiscală.

54. Cea de a doua opinie prezentată constă în reținerea cauzei de impunitate prevăzute de art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și în cazul acoperirii prejudiciului ca urmare a unei acțiuni nevoluntare (de exemplu, procedură de executare silită).

55. Astfel, s-a arătat că articolul unic pct. 4 din Legea nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu referire la art. 10 alin. (1²) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, stabilește că beneficiul aplicării pedepsei principale a amenzii sau a cauzei de nepedepsire se aplică *tuturor inculpaților chiar dacă nu au contribuit toți la acoperirea prejudiciului prin infracțiunile de evaziune fiscală*. Astfel, conduita unui/unor inculpați profită tuturor coinculpților din cauză, ceea ce înseamnă că incidența cauzei de impunitate prevăzute de art. 10 alin. (1¹) din Legea

nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale *nu* este condiționată de acoperirea prejudiciului ca urmare a unei *conduite active/acțiuni voluntare* a fiecărui participant la comiterea infracțiunii de evaziune fiscală.

56. Totodată, potrivit paragrafelor nr. 119 și 120 din Decizia nr. 101/2021 a Curții Constituționale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 295 din 24 martie 2021) prin care s-a respins obiecția de neconstituționalitate a Legii privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale (control de constituționalitate *a priori*), s-a reținut de Curtea Constituțională că legiuitorul nu a făcut altceva decât să convertească o circumstanță personală în sfera celor reale justificat de scopul urmărit — recuperarea rapidă a prejudiciului provocat bugetului de stat. De asemenea, în jurisprudența sa (Decizia nr. 650 din 25 octombrie 2018), Curtea Constituțională a reținut că *legiuitorul a translat aceste cauze de nepedepsire/aplicare a pedepsei amenzii în sfera circumstanțelor reale. „Faptul că această cauză de reducere a pedepsei se aplică unei persoane care nu a contribuit la acoperirea prejudiciului nu este de natură a-l privilegia în raport cu cel care efectiv a acoperit prejudiciul, întrucât legiuitorul nu a condiționat aplicarea acestei cauze de reducere a pedepsei de un criteriu subiectiv, ci de unul obiectiv, respectiv recuperarea prejudiciului, pe care îl poate extinde asupra tuturor persoanelor care au comis împreună faptele prevăzute de textul legal criticat.”*

57. Așadar, se poate aprecia că prin art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale legiuitorul a reglementat o normă menită să atingă scopul urmărit prin însăși Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, respectiv s-a creat un mecanism alternativ celui penal pentru a da posibilitatea *reparării mai rapide* a integrității deja afectate a bugetului public național. Obiectul juridic general al infracțiunilor de evaziune fiscală îl constituie relațiile sociale referitoare la corecta stabilire și realizare a veniturilor și cheltuielilor bugetului public. Cu alte cuvinte, acestea protejează integritatea și realitatea bugetului public. Prin urmare, alegerea celor mai potrivite formule pentru a se ajunge la recuperarea prejudiciului adus bugetului de stat are la bază motive de oportunitate și de politică penală.

58. Ca atare, se apreciază că, atât timp cât beneficiul cauzei de nepedepsire se aplică tuturor inculpaților chiar dacă nu au contribuit toți la acoperirea prejudiciului prin infracțiunile de evaziune fiscală, se poate argumenta incidența cauzei de impunitate inclusiv în ipoteza în care acoperirea prejudiciului nu are loc ca urmare a unei *conduite active/acțiuni voluntare* a autorului sau participantului la comiterea infracțiunii de evaziune fiscală.

IV. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele judecătorești arondate

59. În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală, cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

60. În urma consultării instanțelor de judecată s-a constatat că opiniile conturate nu sunt unitare, fiind identificate în răspunsurile transmise de către acestea cele două opinii prezentate de instanța de trimitere.

61. **1) Într-o opinie majoritară** s-a apreciat că *dispozițiile art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale se referă și la ipoteza în care prejudiciul ar fi acoperit integral și ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a desfășurării unor proceduri de executare silită*, în acest sens fiind punctele de vedere exprimate de curțile de apel Brașov, Galați, Iași (unul din punctele de vedere), Oradea, Pitești, Suceava tribunalele Alba, Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, pentru minori și familie

Braşov, Brăila, Bucureşti, Caraş-Severin, Covasna, Galaţi, Giurgiu, Hunedoara, Neamţ, Prahova, Sălaj, Sibiu, Timiş, Teleorman, precum şi judecătoriile Avrigh, Bolintin-Vale, Sectorului 2 Bucureşti, Sectorului 3 Bucureşti, Sectorului 4 Bucureşti, Sectorului 5 Bucureşti, Buhuşi, Deva, Giurgiu, Hunedoara, Paşcani, Petroşani, Răducăneni, Timişoara.

62. În argumentarea opiniei exprimate, instanţele au făcut trimitere, în esenţă, la argumentele prezentate în încheierea de sesizare.

63. Au fost făcute referiri la considerentele deciziilor Curţii Constituţionale nr. 101 din 17 februarie 2021 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 295 din 24 martie 2021), respectiv nr. 650 din 25 octombrie 2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 97 din 7 februarie 2019).

64. De asemenea, s-a susţinut că dispoziţiile legale nu distinge, iar, acolo unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să o facă, conform principiului „*ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*”, dispoziţiile fiind incidente de fiecare dată când este acoperit prejudiciul, indiferent de persoana care acoperă prejudiciul.

65. Mai mult decât atât, s-a arătat că expunerea de motive pentru adoptarea Legii nr. 55/2021 privind modificarea şi completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale, ce a introdus alin. (11) şi (12) al art. 10 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale, conduce la concluzia conform căreia recuperarea prejudiciului este cel mai important deziderat al procesului penal în cazul infracţiunilor de evaziune fiscală, iar, atâta vreme cât prejudiciul este recuperat, pedepsirea infractorului nu mai este necesară, fără a se distinge care a fost modalitatea efectivă prin care s-a obiectivat acest scop. Astfel, în expunerea de motive s-a arătat că, având în vedere starea sistemului judiciar românesc în ce priveşte condiţiile de detenţie şi gradul de aglomerare, precum şi numeroasele cauze în care România a fost condamnată de instanţele internaţionale pentru aceste condiţii, dar şi faptul că, în cazul infracţiunilor de evaziune fiscală, cel mai important este recuperarea prejudiciului suferit de stat, dacă inculpatul acoperă în totalitate prejudiciul şi nu mai execută pedeapsa efectivă cu închisoarea, statul va avea de câştigat de două ori: va recupera prejudiciul creat integral, într-un timp relativ scurt, şi nu va mai efectua cheltuieli cu detenţia condamnatului, urmând a se evita situaţiile în care statul nu recuperează prejudiciul ori îl recuperează foarte greu şi într-un timp îndelungat. Or, cele două rezultate se obţin indiferent de modalitatea de recuperare a prejudiciului, iar, atâta vreme cât, potrivit art. 22 din Codul de procedură fiscală, creanţele fiscale se sting prin plată, compensare, executare silită, scutire, anulare, prescripţie, dare în plată şi prin alte modalităţi prevăzute expres de lege, nu există niciun temei pentru a-i exclude pe cei care au acoperit prejudiciul, chiar fiind executaţi silit, de la aplicarea cauzei de nepedepsire.

66. Pe de altă parte, se ridică problema imposibilităţii de a beneficia de această cauză de nepedepsire a aceluia care au fost executaţi silit, cu atât mai mult în situaţia în care, având întreaga avere plasată sub măsura asiguratorie a sechestrului judiciar, nu ar fi putut să facă nicio plată (în mod voluntar).

67. În argumentarea aceluiaşi punct de vedere s-a mai arătat că însuşi legiuitorul, prin introducerea art. 10 alin. (12) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale, în care se menţionează că prevederile articolului se aplică tuturor participanţilor chiar dacă nu au contribuit la acoperirea prejudiciului, a stabilit că relevanţă precumpănitoare în aplicarea cauzei de nepedepsire o are aspectul de fapt al acoperirii prejudiciului, şi nu cainţa activă a infractorului, astfel încât, dacă într-o situaţie în care prejudiciul a fost acoperit, fără aportul unui participant, de către un alt participant, se va aplica această cauză de nepedepsire, *a fortiori* trebuie să se aplice în situaţia în care prejudiciul s-a acoperit din executarea silită a averii infractorului.

68. **2) În opinia contrară, minoritară**, s-a apreciat că dispoziţiile art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale nu se referă şi la ipoteza în care prejudiciul ar fi acoperit integral şi ca urmare a unei activităţi nevoluntare, respectiv a desfăşurării unor proceduri de executare silită, în acest sens fiind punctele de vedere exprimate de curţile de apel Bacău, Bucureşti, Craiova, Iaşi (unul din punctele de vedere), Ploieşti şi Timişoara, tribunalele Cluj, Ialomiţa, Iaşi, Ilfov, Satu Mare şi Vaslui, precum şi judecătoriile Baia Mare, Bistriţa, Sectorului 1 Bucureşti, Sectorului 6 Bucureşti, Buzău, Calafat, Călăraşi, Haţeg, Iaşi, Lehliu-Gară, Moineşti, Oneşti, Pogoanele, Rupea.

69. Au fost reluate argumentele prezentate în considerentele Deciziei nr. 66/2021 pronunţate de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală privind conduita de cainţa activă a autorilor ori a participanţilor secundari la comiterea infracţiunii de evaziune fiscală, la voinţa inculpatului de a înlătura efectele prejudiciabile ale faptelor sale, respectiv la aspectul conform căruia acea cotă procentuală de a cărei plată prealabilă este condiţionată incidenţa cauzei speciale de nepedepsire se relevă drept o instituţie de drept cu o configuraţie juridică proprie şi o natură *sui-generis*, ce îmbină trăsăturile unei sancţiuni cu cele ale unei cauze de impunitate grefate pe cainţa activă a făptuitorului, generând efecte juridice mixte, atât de drept penal substanţial, cât şi procesual penal.

70. Astfel, s-a susţinut că prin art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale legiuitorul a reglementat o cauză specială de nepedepsire, care va putea fi luată în considerare numai în condiţiile plăţii celor trei categorii de sume de bani, respectiv: contravaloarea prejudiciului infracţional direct, un plus echivalent a 20% din acest prejudiciu şi accesorii fiscale — dobânzi şi penalităţi. Or, în situaţia unei acţiuni nevoluntare (executare silită) nu pot fi acoperite cele trei categorii de sume, respectiv plusul echivalent a 20% din prejudiciu.

V. Opinia specialiștilor consultați

71. În conformitate cu dispoziţiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată specialiștilor în drept penal opinia asupra chestiunii de drept supuse examinării, fiind transmise puncte de vedere de către *Facultatea de Drept a Universităţii din Craiova, Facultatea de Drept a Universităţii Titu Maiorescu din Bucureşti şi Facultatea de Drept din cadrul Universităţii de Vest din Timişoara*.

72. *Facultatea de Drept a Universităţii din Craiova* a opinat în sensul că dispoziţiile art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale nu sunt aplicabile în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activităţi nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită.

73. Prealabil, s-a arătat că, potrivit art. 220 alin. (1) din Codul de procedură fiscală, regula este că executarea obligaţiilor se face de bunăvoie, iar excepţia o reprezintă executarea silită. Aceasta intervine doar atunci când debitorul nu a executat din proprie iniţiativă obligaţiile care îi revin, iar pentru ducerea la îndeplinire a acestora este nevoie de intervenţia forţei coercitive a statului.

74. Potrivit art. 226 din Codul de procedură fiscală, executarea silită se realizează în baza unui titlu executoriu şi doar cu privire la debitul principal şi accesoriiile acestuia.

75. Având în vedere aceste aspecte, s-a apreciat că atunci când recuperarea prejudiciului şi a accesoriiilor acestuia se realizează prin executare silită, debitorul a dat dovadă de rea-credinţă în executarea obligaţiilor care îi revin, motiv pentru care s-a apelat la forţa coercitivă a statului. A recunoaşte că dispoziţia legală se aplică şi în cazul în care debitul, accesoriiile şi

majorările s-au recuperat prin executare silită ar însemna ca debitorul, deși dă în continuare dovadă de rea-credință, să fie recompensat pentru efortul, stăruința și activitatea organului de executare fiscală. Cu siguranță, o asemenea perspectivă nu a fost avută în vedere de legiuitor la reglementarea acestei norme. Efortul statului de a-și recupera prejudiciul nu se poate transforma în beneficiul inculpatului.

76. Mai mult decât atât, având în vedere că pentru aplicarea art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale este nevoie să se achite și o majorare de 20% din baza de calcul, cel puțin la nivel teoretic nu ar putea să se dispună executarea silită pentru acest procent de 20% deoarece executarea silită se întinde doar asupra creanțelor fiscale, principale și accesorii, neachitate la scadență, stabilite și individualizate în titluri de creanță fiscală întocmite și comunicate în condițiile legii, precum și asupra creanțelor bugetare individualizate în alte înscrisuri care, potrivit legii, constituie titluri executorii. Majorarea de 20% este un surplus pe care debitorul trebuie să îl achite benevol, ca semn al căinței pentru fapta sa, pentru a beneficia de cauza de nepedepsire.

77. Astfel, este lăsat la alegerea debitorului dacă dorește să i se aplice cauza de nepedepsire și pentru acest beneficiu să achite 20% în plus față de baza de calcul, împreună cu penalitățile și dobânzile aferente, sau așteaptă să se soluționeze definitiv cauza și să execute sancțiunea penală concomitent cu repararea prejudiciului.

78. Motivarea Curții Constituționale în Decizia nr. 101 din 17 februarie 2021 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 295 din 24 martie 2021) privind caracterul obiectiv al cauzei de nepedepsire se aplică în relația dintre participanți, nu în relația dintre partea civilă și participanți. Concluzia aceasta rezultă și din motivarea Curții reținute la paragraful 119: „Nu contează dacă unul dintre inculpați a acoperit prejudiciul cauzat sau dacă mai mulți inculpați au acoperit respectivul prejudiciu; de altfel, ar fi și greu de imaginat ca toți inculpații să acopere fiecare în parte prejudiciul integral cauzat, pentru că, în acest caz, prejudiciul ar fi recuperat de mai multe ori, sau ca fiecare în parte să plătească o cotă-parte pentru că nu se poate determina matematic cota-parte a fiecăruia. Prin urmare, legiuitorul a translat aceste cauze de nepedepsire/aplicare a pedepsei amenzii în sfera circumstanțelor reale. Este o reglementare specială, care încurajează inculpații să acopere prejudiciul.” Prin urmare, și Curtea Constituțională a avut în vedere tot intenția inculpaților de acoperi prejudiciul, nu situația în care executorii fiscali sunt cei care asigură acoperirea prejudiciului.

79. Decizia nr. 66 din 29 septembrie 2021 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală vine în sprijinul argumentelor enunțate anterior: „Rațiunea introducerii cauzei de nepedepsire în Legea nr. 241/2005 este similară cu cea a circumstanței atenuante legale prevăzute de art. 75 alin. (1) lit. d) din Codul penal și a circumstanței atenuante judiciare prevăzute de art. 75 alin. (1) lit. a) din Codul penal. Aceste circumstanțe atenuante conferă beneficii sancționatoare așa-numitei «căințe active» a infractorului, manifestată în preocuparea de a înlătura urmările faptei sale concretizate în prejudiciul material, dovedind astfel o pericolozitate mai redusă.

80. (...) Prevederile art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 reglementează o cauză de nepedepsire pentru a cărei incidență este necesară, sub un prim aspect, asumarea unei conduite de căință activă din partea autorului sau participanților secundari la comiterea uneia dintre infracțiunile prevăzute de art. 8 și 9 din Legea nr. 241/2005, conduită concretizată în plata a trei categorii de sume de bani, respectiv: contravaloarea prejudiciului infracțional direct, un plus echivalent cotei de 20% din acest prejudiciu și accesoriile fiscale — dobânzi și penalități.

81. (...) Prin urmare, cota procentuală de a cărei plată prealabilă este condiționată incidența cauzei de impunitate se relevă ca o instituție de drept cu o configurație juridică proprie și o natură *sui-generis*, care îmbină trăsăturile unei sancțiuni cu cele ale unei cauze de impunitate grefate pe căința activă a făptuitorului, generând efecte juridice mixte, atât de drept penal substanțial, cât și procesual penal.”

82. Având în vedere toate argumentele precizate, singura soluție logică este cea care condiționează aplicarea art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale de o dovadă a făptuitorului de regret față de fapta comisă, urmată de acoperirea integrală și voluntară a prejudiciului format din baza de calcul, penalități, dobânzi plus o majorare de 20% din baza de calcul. Doar așa poate demonstra că a înțeles greșeala pe care a făcut-o și că a depus toate eforturile pentru a o îndrepta.

83. A accepta că o recuperare a prejudiciului fără participarea benevolă a făptuitorului ar putea atrage nepedepsirea acestuia ar însemna că eforturile statului de a-și diminua pierderile și de a recupera prejudiciile cauzate cu intenție ar deveni un premiu pentru făptuitor.

84. *Facultatea de Drept a Universității Titu Maiorescu din București* a opinat în sensul inadmisibilității sesizării, considerând că nu este îndeplinită condiția ca de lămurirea problemei de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei.

85. Astfel s-a arătat că pentru a putea dezlega problema de drept supusă prezentei analize trebuie să se răspundă la întrebarea dacă dispozițiile art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale reglementează o cauză de nepedepsire care reprezintă caracteristicile unei circumstanțe personale sau ne aflăm în prezența unei circumstanțe reale. În funcție de răspunsul la această întrebare se poate stabili dacă dispozițiile acestei cauze de nepedepsire sunt aplicabile și în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită, sau doar în cazul în care acoperirea prejudiciului are loc ca urmare a unei acțiuni voluntare a autorului sau a participanților secundari la comiterea infracțiunii de evaziune fiscală.

86. Așa cum s-a arătat în doctrină, *circumstanțele reale sunt legate de faptă, influențând gradul de pericol social al acesteia, în timp ce circumstanțele personale sunt legate de persoana infractorului și scot în evidență pericolozitatea acestuia*. Astfel, circumstanțele reale se raportează la acțiunea sau inacțiunea săvârșită și la rezultatul material al acesteia și au în vedere fapta prevăzută de legea penală, fiind exterioare persoanei participanților, în timp ce circumstanțele personale scot în evidență poziția psihică a participanților raportat la săvârșirea infracțiunii sau anumite caracteristici ale personalității acestora.

87. Importanța distincției dintre circumstanțele reale și circumstanțele personale rezultă din regula stabilită de art. 50 din Codul penal, conform căreia circumstanțele privitoare la persoana autorului sau a unui participant nu se răsfrâng asupra celorlalți [art. 50 alin. (1) din Codul penal], în timp ce circumstanțele privitoare la faptă se răsfrâng asupra autorului și a participanților numai în măsura în care aceștia le-au cunoscut sau le-au prevăzut [art. 50 alin. (2) din Codul penal]. Altfel spus, circumstanțele personale produc efecte *in personam*, în timp ce circumstanțele reale produc efecte *in rem*.

88. Revenind la problema de drept ce face obiectul prezentei analize, este adevărat că, în ceea ce privește prevederile art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, prin Decizia nr. 9 din 15 martie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a stabilit că acest text de lege reglementează o cauză de nepedepsire/reducere a limitelor de pedeapsă cu caracter personal, soluție care a fost

îmbrățișată și de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 459 din 25 iunie 2020 prin care a fost respinsă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (1) și (3) și ale art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale. Totuși, cele două decizii nu sunt izvoare ale dreptului constituțional, având în vedere că instanțele de judecată au rolul doar de a interpreta și de a aplica legea, în timp ce deciziile Curții Constituționale prin care sunt respinse excepții de neconstituționalitate doar confirmă prezumția de constituționalitate a normei juridice care a fost supusă controlului de constituționalitate. Prin urmare, pronunțarea acestor decizii nu împiedică organul legislativ să modifice sau chiar să abroge norma juridică ce a făcut obiectul analizei concretizate prin pronunțarea celor două decizii mai sus menționate, cu respectarea prevederilor Constituției. În acest sens s-a făcut trimitere la prevederile art. 477¹ din Codul de procedură penală, conform cărora efectele deciziei pronunțate pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală încetează în cazul abrogării, constatării neconstituționalității ori modificării dispoziției legale care a generat problema de drept dezlegată, cu excepția cazului în care aceasta subzistă în noua reglementare.

89. Or, se constată că, după pronunțarea celor două decizii, prin Legea nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, legiuitorul a introdus la art. 10 alin. (12) cu următorul cuprins: „Dispozițiile prezentului articol se aplică tuturor inculpaților chiar dacă nu au contribuit la acoperirea prejudiciului prevăzut la alin. (1) și (11).” Din analiza acestui text de lege rezultă că incidența cauzei de nepedepsire nu este condiționată de acoperirea prejudiciului ca urmare a unei acțiuni voluntare a fiecărui participant la săvârșirea infracțiunii.

90. Prin introducerea acestui text de lege, care prevede în mod expres că efectele acestei circumstanțe prevăzute de art. 10 alin. (1) și (11) se răsfrâng și asupra celorlalți participanți, legiuitorul a convertit practic o circumstanță personală într-o circumstanță reală, justificat de scopul urmărit, și anume recuperarea cât mai rapidă a prejudiciului cauzat bugetului general consolidat. Așa cum a reținut și Curtea Constituțională în Decizia nr. 101 din 17 februarie 2021 prin care s-a respins obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, chiar dacă o cauză de nepedepsire/reducere a limitelor de pedeapsă are caracter personal, aceasta nu înseamnă că Parlamentul nu poate să modifice regimul juridic al acesteia și să o reglementeze ca o circumstanță reală. Astfel, în această decizie a Curții Constituționale se reține că prin Legea nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale legiuitorul a translatat aceste cauze de nepedepsire/aplicare a pedepsei amenzii în sfera circumstanțelor reale.

91. Având în vedere că această cauză de nepedepsire produce efecte asupra tuturor participanților la săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală, chiar dacă nu toți au contribuit la acoperirea prejudiciului produs prin săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală, se constată că ne aflăm în prezența unei cauze de nepedepsire cu caracter real.

92. În aceste condiții, dispozițiile art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale sunt aplicabile în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei acțiuni nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită.

93. În altă ordine de idei, în ceea ce privește motivele invocate de inițiatorii propunerii legislative privind modificarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, în sensul că s-a urmărit o motivare a celor care comit

astfel de fapte de evaziune fiscală pentru a acoperi prejudiciul creat, s-a considerat că aceste motive nu pot schimba caracteristica de circumstanță reală a acestei cauze speciale de nepedepsire. Caracterul real al acestei cauze speciale de nepedepsire rezultă din efectele specifice pe care i le atribuie art. 10 alin. (12) din Legea nr. 241/2005, aspect confirmat și de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 101 din 17 februarie 2021 prin care s-a respins obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

94. Este adevărat că în Decizia nr. 66 din 29 septembrie 2021, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală se menționează că această cauză de nepedepsire are la bază voința inculpatului de a înlătura efectele prejudiciabile ale faptelor sale, fiind grefată pe căința activă a făptuitorului, însă această mențiune a instanței supreme din considerentele Deciziei nr. 66/2021 nu reprezintă un element care să facă parte din considerentele deciziei, nu a fost parte componentă a raționamentului logico-juridic care a stat la baza dispoziției prin care a fost dezlegată problema de drept care a făcut obiectul acestei decizii. Prin urmare, aceste mențiuni nu au contribuit la soluția pronunțată, motiv pentru care în primul rând se constată că instanța nu este ținută de aceste considerente.

95. În al doilea rând, această cauză de nepedepsire presupune nu doar acoperirea prejudiciului cauzat împreună cu dobânzile și penalitățile aferente, ci și plata unei sume suplimentare de 20% din baza de calcul. Or, dacă prejudiciul cauzat împreună cu accesoriile aferente pot fi acoperite și ca urmare a unei activități nevoluntare, cum ar fi situația unei proceduri de executare silită, suma de 20% din baza de calcul nu poate fi acoperită decât ca expresie a voinței făptuitorului. Astfel, așa cum a stabilit Înalta Curte de Casație și Justiție în Decizia nr. 66/2021, această sumă de 20% din baza de calcul reprezintă în esență o formă de sancțiune civilă care este lăsată la aprecierea făptuitorului, prin urmare nu are natura juridică a unei creanțe fiscale și nici a unei creanțe civile. În aceste condiții, suma de 20% nu poate face obiectul unei proceduri de executare silită, ci poate avea la bază doar voința inculpatului de a înlătura efectele prejudiciabile ale faptelor sale, pentru a beneficia de cauza de nepedepsire. Prin urmare, a apreciat că aceasta este explicația pentru care Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat în Decizia nr. 66/2021 că această cauză de nepedepsire este grefată pe căința activă a inculpatului.

96. De altfel, dacă translatăm raționamentul expus mai sus în cauza aflată pe rolul instanței care a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție cu problema de drept care face obiectul prezentei cauze, din încheierea de sesizare rezultă că, în cauză, nu întreaga sumă care atrage aplicarea cauzei de nepedepsire prevăzută de art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale a fost recuperată ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită, ci doar o parte din sumă. În aceste condiții, a considerat că suma de 20% din cuantumul prejudiciului cauzat nu putea fi acoperită prin procedura executării silite, ci doar printr-o acțiune voluntară a inculpatului.

97. Or, chiar dacă contravaloarea prejudiciului și a accesoriilor aferente a fost acoperită prin procedura de executare silită, în cazul în care inculpatul alege să plătească și diferența de 20% pentru a beneficia de cauza de nepedepsire, este îndeplinită condiția unei acțiuni voluntare a inculpatului, grefată pe căința activă, condiție specifică unei circumstanțe personale. De altfel, a apreciat că ipoteza avută în vedere de instanță în încheierea de sesizare cu această problemă de drept nu se poate realiza decât în situația în care suma de 20% este încasată de stat din eroare sau în alte situații excepționale care exclud voința inculpatului, în niciun caz în urma unei proceduri legale de executare silită.

98. Din acest punct de vedere, având în vedere că în cauza în care s-a ridicat problema de drept prejudiciul nu a fost acoperit integral ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei executări silită, soluționarea pe fond a cauzei de către completul în fața căruia a apărut această chestiune de drept nu depinde de modul în care va fi lămurită problema de drept cu care a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție, astfel încât a considerat că sesizarea este inadmisibilă, deoarece soluționarea pe fond a cauzei nu depinde de lămurirea chestiunii de drept care formează obiectul sesizării.

99. *Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara* a opinat în sensul aplicării dispozițiilor art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită.

100. Astfel, s-a arătat că Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, de la intrarea sa în vigoare până în prezent, a reglementat atât cauze de reducere a pedepsei, cât și cauze de nepedepsire, atenuând sau limitând incidența normei penale în funcție de interesul general al societății de recuperare a prejudiciului.

101. Prin Legea nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, legiuitorul a reglementat în art. 10 alin. (1) o cauză specială de nepedepsire. Analizând acest text normativ, în Decizia nr. 101 din 17 februarie 2021 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 295 din 24 martie 2021), Curtea Constituțională a calificat prevederile acestuia ca reglementând „o cauză specială de nepedepsire, înlocuind răspunderea penală cu una civilă în cazul acoperirii prejudiciului, majorat cu 20%, la care se adaugă dobânzile și penalitățile” (paragraful 102).

102. Politica penală a legiuitorului, în actuala reglementare, are drept scop recuperarea prejudiciului. În cuprinsul Deciziei nr. 101/2021, Curtea Constituțională arată faptul că „art. 10 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 241/2005 instituie o măsură de politică penală determinată de specificul infracțiunilor de evaziune fiscală, respectiv de necesitatea recuperării, cu celeritate, a sumelor datorate bugetului general consolidat” (paragraful 85).

103. Dispozițiile art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale au în vedere ipoteza acoperirii prejudiciului, fără a condiționa conduita obiectivă de aspectul subiectiv al voinței inculpatului de a plăti. Legiuitorul a condiționat aplicarea cauzei de nepedepsire de acoperirea prejudiciului produs prin comiterea faptei (debitul principal plus dobânzi, penalități și plata unei majorări de 20% din baza de calcul).

104. Singura cerință referitoare la plată este cea a faptului obiectiv al recuperării prejudiciului, în quantumul indicat în cuprinsul aceluiași text de lege. De altfel, termenul folosit de legiuitor pentru a defini condiția de incidență a normei este de acoperire a prejudiciului.

105. Prin Decizia nr. 9 din 15 martie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 346 din 11 mai 2017) a statuat că art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale reglementează o cauză de nepedepsire/reducere a limitelor de pedeapsă cu caracter personal. Decizia nr. 9/2017 a avut în vedere dispozițiile art. 10 alin. (1) din vechea reglementare, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesuale penale: „În cazul săvârșirii unei infracțiuni de evaziune fiscală prevăzute la art. 8 și 9, dacă în cursul urmăririi penale sau al judecării, până la primul termen de

judecată, inculpatul acoperă integral pretențiile părții civile, limitele prevăzute de lege pentru fapta săvârșită se reduc la jumătate”.

106. După intrarea în vigoare a Legii nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, prin introducerea alin. (1)², se impune a fi redimensionate efectele Deciziei nr. 9/2017, raportat la dispozițiile art. 10 alin. (1)² din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale [„Dispozițiile prezentului articol se aplică tuturor inculpaților chiar dacă nu au contribuit la acoperirea prejudiciului prevăzut la alin. (1) și (1)¹”]. Drept urmare, circumstanța prevăzută de legea specială este una reală, și nu personală.

107. În acest sens, prin Decizia Curții Constituționale nr. 101/2021 s-au arătat următoarele: „Faptul că o anumită normă juridică consacră o cauză de nepedepsire/reducere a limitelor de pedeapsă cu caracter personal nu înseamnă că Parlamentul nu poate modifica regimul său juridic și să o reglementeze ca o circumstanță reală, și nu una personală. Chiar dacă respectiva cauză are toate elementele caracterizante ale unei circumstanțe personale, având în vedere specificitatea domeniului analizat, nimic nu îl împiedică pe legiuitor să adopte o normă specială, prin care să o califice ca fiind o circumstanță reală” (paragraful 118).

108. Cauza de nepedepsire se aplică tuturor inculpaților, chiar dacă nu toți au contribuit la acoperirea prejudiciului. În ipoteza în care, conform art. 10 alin. (1)² din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, plata prejudiciului se face integral de către un coinculpat sau de către un terț pentru unul dintre inculpați, iar aceasta profită tuturor, în ciuda lipsei de cooperare a tuturor inculpaților, care ar fi raționamentul pentru care nu s-ar aplica beneficiul legii în ipoteza unei alte acțiuni involuntare, respectiv a recuperării prejudiciului ca urmare a procedurii de executare silită?

109. În ipoteza în care efectul acoperirii voluntare a prejudiciului de către inculpat este același cu cel al acoperirii prejudiciului de către un terț pentru inculpat ar fi inechitabil să nu se dea aceeași valență juridică altei modalități de stingere a creanței fiscale prevăzute de Codul de procedură fiscală, în condițiile în care și aceasta produce același efect urmărit de legiuitor, respectiv acoperirea prejudiciului.

110. În procedura de executare silită fiscală, debitorul nu poate dispune de bunurile sale. În consecință, voința sa de valorificare a bunurilor în vederea achitării prejudiciului este anihilată ca urmare a acestei imposibilități obiective, decurgând din lege, de exercitare a dreptului de dispoziție asupra bunurilor din patrimoniul său.

111. Nu ar fi echitabil să se diferențieze debitorii în funcție de resursele financiare, acordându-i beneficiul art. 10 alin. (1) și (1)¹ din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale doar celui care are resurse financiare mai mari și poate acoperi prejudiciul din alte surse decât din bunurile indisponibilizate în cadrul procedurii de executare silită, nu și debitorului cu un patrimoniu redus și care ar dori să plătească, însă bunurile îi sunt indisponibilizate total și nu le poate valorifica, asta în condițiile în care organul fiscal nu are obligația ridicării sechestrului asigurat la cererea debitorului de valorificare a bunurilor în mod voluntar.

112. Prevederea cuprinsă în art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale subliniază „caracterul accesoriu al dreptului penal în materia infracțiunilor de evaziune fiscală, acesta venind doar în susținerea normelor de drept fiscal. Astfel, îndeplinirea obligațiilor fiscale, ulterior comiterii faptei, conduce la dispariția necesității sancționării persoanelor implicate în comiterea acestei infracțiuni”.

113. În concluzie, a apreciat că legiuitorul a înțeles ca în situația acoperirii prejudiciului, indiferent de modalitatea în care aceasta are loc, în cursul urmăririi penale sau în cursul judecării, până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive, impunitatea să opereze. Privarea de bunuri, chiar realizată silit, și, corelativ, acoperirea prejudiciului adus bugetului de stat nu pot rămâne fără efect. Este un compromis pe care autoritatea statală îl realizează pentru restabilirea ordinii sociale, cu efect patrimonial și deopotrivă penal.

VI. Examenul jurisprudenței în materie

1. Jurisprudența națională relevantă

114. În materialul transmis de curțile de apel au fost identificate un număr limitat de hotărâri judecătorești relevante pentru problema de drept ridicată în speță, acestea reliefând opinia majoritară, o singură hotărâre îmbrățișând opinia minoritară.

115. Astfel au fost transmise Decizia penală nr. 1.015/A/3.11.2021, pronunțată de Curtea de Apel Galați — Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 558/91/2020, Decizia penală nr. 18 din 12.01.2022, pronunțată de Curtea de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 1.761/99/2018, și Sentința penală nr. 318 din 30.09.2022, pronunțată de Tribunalul Argeș — Secția penală în Dosarul nr. 7.777/109/2021, menținută prin Decizia penală nr. 43/A din 18.01.2023, pronunțată de Curtea de Apel Pitești — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, decizii în care s-a reținut drept cauză de nepedepsire plata nevoluntară a prejudiciului și, în consecință, s-a dispus încetarea procesului penal.

116. În ceea ce privește opinia contrară, prin Decizia penală nr. 669 din 14.09.2022, pronunțată de Curtea de Apel Iași — Secția penală și pentru cauze cu minori în Dosarul nr. 1.856/89/2019, s-a reținut că dispozițiile art. 10 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale nu sunt aplicabile în situația în care plata prejudiciului nu a fost efectuată voluntar de către inculpat.

2. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

117. Din perspectiva deciziilor obligatorii, menite să asigure unificarea practicii judiciare, deși nu privește problematica supusă dezlegării, vizând o altă chestiune de drept, a fost identificată Decizia nr. 66 din 29 septembrie 2021 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 87 din 28 ianuarie 2022, respectiv Decizia nr. 9 din 15 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 346 din 11 mai 2017, decizii relevante în cauză.

118. În ceea ce privește deciziile de speță, la nivelul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Completului de 5 judecători nu au fost identificate hotărâri prin care să fie rezolvată în mod direct problema de drept dedusă interpretării, însă a fost identificată Hotărârea nr. 66/RC din 23 februarie 2022, pronunțată de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ce cuprinde considerente relevante pentru soluționarea acesteia.

3. Jurisprudența Curții Constituționale

119. Au fost identificate deciziile Curții Constituționale nr. 101 din 17 februarie 2021 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 295 din 24 martie 2021), respectiv nr. 650 din 25 octombrie 2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 97 din 7 februarie 2019), decizii relevante în problema de drept supusă analizei.

VII. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului

120. Nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept analizată.

VIII. **Directia legislației, jurisprudența și contenciosul din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție** a comunicat că au fost identificate Decizia nr. 66/RC din 23 februarie 2022 a Secției penale și Decizia nr. 9 din 15 martie 2017 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ca fiind relevante pentru problema de drept supusă dezlegării.

IX. **Punctul de vedere exprimat de Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția judiciară** este în sensul inadmisibilității sesizării prin care s-a solicitat Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o

hotărâre prin care să dea o rezolvare de principiu următoarelor probleme de drept: „*Dacă dispozițiile art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale sunt aplicabile în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită?*”

121. Ministerul Public a susținut că sesizarea este inadmisibilă, nefiind îndeplinite cumulativ cele trei condiții prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, respectiv cele două condiții ca de lămurirea chestiunii de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată și ca problema de drept a cărei dezlegare se solicită să nu fi fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii, și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

122. Cu privire la prima condiție care nu este îndeplinită, s-a arătat că din modul de formulare a întrebării prealabile rezultă că instanța de trimitere încearcă să lămurească dacă dispozițiile art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale care instituie o cauză de nepedepsire pentru săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală sunt aplicabile în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită.

123. Potrivit jurisprudenței Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală al Înaltei Curți de Casație și Justiție, referitoare la condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, sintetizată, printre altele, în considerentele deciziilor nr. 12 din 25 aprilie 2017 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 412 din 31 mai 2017), nr. 18 din 5 decembrie 2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 73 din 30 ianuarie 2019) și nr. 22 din 27 noiembrie 2019 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 7 februarie 2020), condiția ca problema de drept să nu fi primit o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă anterioară sau printr-un recurs în interesul legii și nici să nu facă obiectul unui asemenea recurs presupune ca instanța supremă să nu fi statuat prin dispozitivul și considerentele ori prin considerentele unei hotărâri prealabile anterioare sau ale unei decizii în interesul legii anterioare asupra chestiunii de drept.

124. În ipoteza în care considerentele unei hotărâri prealabile anterioare sau ale unei decizii în interesul legii anterioare conțin elemente suficiente care să conducă la dezlegarea chestiunii de drept, sesizarea devine inadmisibilă. S-a reținut, totodată, că îndeplinirea acestei condiții se analizează nu numai prin raportare la hotărâri prin care să se fi statuat în mod explicit asupra problemei de drept ridicate de instanța de trimitere, ci și pe baza considerentelor unei asemenea decizii, dacă aceasta oferă elemente suficiente care să conducă la dezlegarea problemei de drept invocate.

125. A statua printr-o nouă hotărâre prealabilă asupra problematicii de tipul celei incidente în cauză înseamnă, practic, a relua, în termeni substanțial similari, dezlegarea deja dată problemei de drept printr-o decizie anterioară a instanței supreme, ceea ce contravine unei cerințe de admisibilitate expres prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală. Asigurarea caracterului obligatoriu al dezlegării date chestiunilor de drept asupra cărora instanța supremă a statuat în cadrul mecanismului hotărârii prealabile, expres consacrat de art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală, presupune nu doar conformarea, pe viitor, la exigențele dispozitivului deciziei, ci și aplicarea corespunzătoare a întregului raționament juridic ce a precedat, în mod necesar, pronunțarea acesteia.

126. Având în vedere situația de fapt descrisă în încheierea de sesizare a Înaltei Curți, se constată că, deși instanța de apel a solicitat dezlegarea dispozițiilor art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, se observă că noțiunea de acoperire integrală a prejudiciului din cuprinsul textului de lege nu ridică probleme de interpretare și aplicare, întrucât prin Decizia nr. 66 din 29 septembrie 2021 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 87 din 28 ianuarie 2022) au fost analizate condițiile de incidență a cauzei de nepedepsire instituite prin aceste dispoziții.

127. În considerentele acestei decizii, instanța supremă a făcut referire și la Decizia nr. 101 din 17 februarie 2021 a Curții

Constituționale (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 295 din 24 martie 2021) prin care s-a reținut, printre altele, că norma care instituia o cauză de nepedepsire „cuprinde în sine o formă de sancțiune civilă, astfel că cel care a afectat integritatea bugetului public va trebui să plătească paguba efectiv suferită de bugetul de stat, majorată cu 20%, la care se vor plăti dobânzi și penalități. Această majorare reprezintă o formă de sancțiune civilă care pedepsește abaterea de la normele de drept” (paragraful 107).

128. Majorarea procentuală prevăzută de art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale nu poate fi însă caracterizată juridic ca o simplă sancțiune civilă. Intervenind în cursul unui proces penal, fiind lăsată la latitudinea făptuitorului și având ca scop obținerea beneficiului încetării procedurii prin activarea unei cauze legale de nepedepsire, plata acestei majorări legale produce, în principal, efecte de natură penală, atât sub aspectul dreptului substanțial (conducând la nepedepsirea făptuitorului), cât și al dreptului procesual penal (determinând incidența unei cauze care împiedică exercitarea acțiunii penale și, prin aceasta, conduce la încetarea procesului).

129. În consecință, din interpretarea dispozițiilor art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale prin Decizia nr. 66 din 29 septembrie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție rezultă, fără echivoc, că pentru a beneficia de cauză de nepedepsire participanții la săvârșirea infracțiunii de evaziune fiscală trebuie să aibă o conduită activă constând în achitarea voluntară a sumelor menționate de textul de lege, atitudine care să reflecte căința pentru săvârșirea infracțiunii.

130. Or, în cazul în care stingerea creanțelor datorate bugetului de stat s-a realizat în cursul procedurii de executare silită declanșată, în baza art. 224—259 din Codul de procedură fiscală, de către organul fiscal competent, ca urmare a neachitării de bunăvoie de către debitor a obligațiilor fiscale, nu se poate vorbi despre o conduită activă, voluntară, pentru care legiuitorul acordă beneficiul cauzei de nepedepsire.

131. Mai mult decât atât, se observă că art. 259 din Codul de procedură fiscală prevede reguli pentru eliberarea și distribuirea sumelor de bani rezultate din executarea silită, nefiind posibilă, prin urmare, constatarea de către instanța penală, în raport cu aceste sume, a acoperirii prejudiciului produs prin săvârșirea infracțiunii de evaziune și a majorării de 20% prevăzute de art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

132. Totodată, a arătat că argumentul invocat în susținerea opiniei contrare, potrivit căreia cauza de nepedepsire operează și în situația acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activități nevoluntare, bazat pe dispozițiile art. 10 alin. (1²) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, nu poate fi acceptat.

133. Art. 10 alin. (1²) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, potrivit căruia se aplică și inculpaților care nu au contribuit la acoperirea prejudiciului prevăzut la alin. (1¹) al art. 10, confirmă doar caracterul real al cauzei de nepedepsire care va profita nu doar participantului/participanților care au manifestat o atitudine voluntară de achitare a sumelor stabilite de legiuitor, ci și celor participanți.

134. Având în vedere considerentele expuse mai sus, se constată că aplicarea cauzei de nepedepsire nu este posibilă în situația în care acoperirea debitului principal, a obligațiilor fiscale accesorii (dobânzi și penalități) și a plusului procentual de 20% din prejudiciul infracțional nu este rezultatul unei atitudini voluntare a participanților la săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 61, art. 8 și 9 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

135. Întrucât Înalta Curte s-a pronunțat, anterior, printr-o hotărâre prealabilă, în interpretarea și aplicarea art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005, iar considerentele Deciziei nr. 66 din 29 septembrie 2021 oferă suficiente elemente care să conducă la dezlegarea problemei de drept invocate de instanța de trimitere, se constată că nu mai este necesară intervenția instanței supreme în procedura reglementată de art. 475 din Codul de procedură penală.

136. De asemenea, s-a apreciat că sesizarea Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală

este inadmisibilă și ca urmare a neîndeplinirii condiției privind existența unei chestiuni de drept de care să depindă soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată.

137. Astfel, se constată că a fost consacrată jurisprudențial de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, prin mai multe decizii potrivit cărora problema de drept trebuie să fie veritabilă și să privească interpretarea *in abstracto* a unor dispoziții legale determinate, respectiv o dezlegare cu valoare de principiu, iar nu rezolvarea unor chestiuni ce țin de particularitățile cauzei.

138. Totodată, pentru a constitui o problemă de drept, premisa de la care se pornește în întrebarea ce formează obiectul sesizării trebuie să își găsească izvorul în dispozițiile legale, și nu într-o stare de fapt.

139. În procedura prevăzută de art. 475 din Codul de procedură penală, instanța supremă poate să dea o rezolvare de principiu cu privire la o chestiune de drept ce influențează soluția în cauză, însă nu determină baza factuală, caracterizarea în drept și nici legea aplicabilă cauzei, acestea aparținând exclusiv instanței investite cu soluționarea fondului cauzei.

140. Având în vedere aceste principii jurisprudențiale, se constată, în primul rând, că instanța de trimitere este investită cu soluționarea apelului declarat împotriva sentinței prin care s-a dispus, în temeiul art. 10 alin. (1¹) și (1²) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu referire la art. 16 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală, încetarea procesului penal pentru săvârșirea unor infracțiuni de evaziune fiscală, ca urmare a constatării existenței unei cauze de nepedepsire.

141. În cauza pendinte a fost dispusă trimiterea în judecată a inculpaților D.I. și S.C. G.G.S. — S.R.L. pentru săvârșirea, printre altele, a infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale raportat la art. 35 alin. (1) din Codul penal, constând în aceea că, în perioada 1 martie 2014 — 19 septembrie 2016, inculpatul D.I., cu intenție, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, ca administrator de fapt al inculpatei S.C. G.G.S. — S.R.L., a înregistrat în documentele contabile ale societății comerciale și a declarat fiscal cheltuieli care nu au avut la bază operațiuni reale, pretins derulate cu cinci societăți comerciale, cauzând în acest mod un prejudiciu bugetului de stat constând în TVA dedusă în mod nelegal și impozit pe profit datorat suplimentar.

142. În ceea ce o privește pe inculpata S.C. G.G.S. — S.R.L., s-a reținut că infracțiunea a fost săvârșită în realizarea obiectului său de activitate, precum și în numele și interesul acesteia de către inculpatul D.I., care coordona în fapt și gestiona întreaga activitate a inculpatei.

143. Prima instanță a constatat că, înainte de întocmirea rechizitoriului, operațiunile comerciale pretins derulate de către inculpata S.C. G.G.S. — S.R.L. cu cele cinci societăți comerciale au făcut obiectul unei inspecții fiscale finalizate prin emiterea unei decizii de impunere. În plus, având în vedere un raport de expertiză financiar-contabilă întocmit în cursul judecății și bazat pe documentele analizate în cursul inspecției fiscale, s-a reținut că inculpata a achitat deja prejudiciul stabilit în sarcina sa (debitul principal și obligațiile fiscale accesorii), precum și o sumă reprezentând majorarea de 20% a prejudiciului prevăzută de art. 10 alin. (1) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

144. Prin urmare, în ceea ce o privește pe inculpata S.C. G.G.S. — S.R.L., s-a constatat incidența cauzei de nepedepsire prevăzute de art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu consecința dispunerii încetării procesului penal. De asemenea, având în vedere prevederile art. 10 alin. (1²) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, potrivit cărora dispozițiile art. 10 se aplică tuturor inculpaților, chiar dacă nu au contribuit la acoperirea prejudiciului prevăzut la alin. (1) și (1¹) ale acestui articol, instanța de fond a reținut și în privința inculpatului D.I. intervenirea aceleiași cauze de nepedepsire.

145. Având în vedere cele expuse mai sus, instanța de trimitere a constatat o dificultate de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, și anume dacă sunt aplicabile într-o cauză având ca obiect infracțiunea de evaziune fiscală, în ipoteza acoperirii integrale a prejudiciului produs ca

urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită.

146. Raportat la situația de fapt descrisă în încheierea de sesizare a Înaltei Curți, s-a apreciat că soluționarea pe fond a cauzei nu depinde de chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită.

147. Astfel, fapta pentru care s-a dispus trimiterea în judecată a inculpatei S.C. G.G.S. — S.R.L., respectiv înregistrarea în evidențele contabile și declararea la organul fiscal a unor operațiuni comerciale fictive, cu consecința prejudicierii bugetului de stat, este identică cu cea care a făcut anterior obiectul unei inspecții fiscale, finalizată prin emiterea unei decizii de impunere.

148. Prin acest act administrativ fiscal a fost constatată, printre altele, nerespectarea de către inculpată a obligațiilor fiscale în materia impozitului pe profit și a TVA, fiind stabilite în sarcina acesteia obligații fiscale suplimentare aferente operațiunilor comerciale fictive, constând în impozit pe profit, TVA, precum și dobânzi și penalități.

149. În cauza cu care este investită instanța de apel, aceeași faptă a fost încadrată juridic în infracțiunea de evaziune fiscală prevăzută de art. 9 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, respectiv evidențierea, în actele contabile sau în alte documente legale, a cheltuielilor care nu au la bază operațiuni reale ori evidențierea altor operațiuni fictive.

150. Or, în aceste condiții se pune problema aplicării în cauză nu a dispozițiilor art. 10 alin. (11) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, ci a principiului *ne bis in idem* prevăzut de art. 6 din Codul de procedură penală, potrivit căruia „nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică”.

151. Acest principiu este consacrat de art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și de art. 50 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, aplicarea sa fiind reflectată într-o amplă jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

152. Astfel, într-o decizie de referință, pronunțată în 15 noiembrie 2016, în Cauza A și B contra Norvegiei (cererile nr. 24.130/11 și nr. 29.758/2011), Curtea Europeană a analizat maniera în care procedurile mixte (fiscală și penală) trebuie să se desfășoare pentru a se asigura respectarea principiului enunțat în cazul faptelor penale de natură fiscală.

153. Totodată, instanța de la Strasbourg a statuat printr-o altă hotărâre (Cererea nr. 25.129/06), pronunțată în 21 octombrie 2014 în Cauza *Lungu și alții împotriva României*, că derularea în paralel a două proceduri (fiscală și penală) având ca obiect aceleași fapte, care a determinat instanța penală să ajungă la o nouă apreciere a faptelor, radical opusă hotărârii instanței de contencios fiscal, a adus atingere principiului securității juridice, încălcându-se dreptul reclamantului la un proces echitabil garantat de art. 6 paragraful 1 din Convenție.

154. Relevantă pentru analiza problemei de drept este și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene potrivit căreia principiul *ne bis in idem*, consacrat de art. 50 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, nu se opune ca un stat membru să impună, pentru aceleași fapte de nerespectare a obligațiilor în domeniul taxei pe valoare adăugată, în mod succesiv, o sancțiune fiscală și o sancțiune penală în măsura în care prima sancțiune nu îmbracă un caracter penal, aspect care însă trebuie verificat de instanța națională ținând seama de ansamblul împrejurărilor litigiului principal (Hotărârea din 26 februarie 2013, pronunțată în Cauza C-617/10 *Åkerberg Fransson* și Hotărârea din 20 martie 2018, pronunțată în Cauza C-524/2015 *Luca Mancini*).

155. Totodată, și practica Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție în cauzele privind derularea în paralel a procedurilor penale și fiscale reflectă interpretarea dată de cele două instanțe europene principiului *ne bis in idem* (Decizia penală nr. 229/A, pronunțată în 29 septembrie 2021 în Dosarul nr. 8.737/2/2018 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală).

156. Având în vedere considerentele expuse mai sus, se constată că, în raport cu elementele de fapt specifice cauzei, îi revine instanței de apel sarcina de a lămurii care este dezlegarea concretă a speței cu care a fost sesizată, întrucât un astfel de demers presupune analiza prealabilă a situației de fapt din cauză, aspect ce nu poate face obiectul reglementat de art. 575 din Codul de procedură penală.

X. Dispoziții legale incidente

Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale

CAPITOLUL III

Cauze de reducere a pedepselor, interdicții și decăderi

Art. 10. — (1) În cazul săvârșirii unei infracțiuni prevăzute la art. 61, 8 sau 9, dacă în cursul urmăririi penale sau al judecării prejudiciul cauzat este acoperit integral, iar valoarea acestuia nu depășește 100.000 euro, în echivalentul monedei naționale, se poate aplica pedeapsa cu amendă. Dacă prejudiciul cauzat și recuperat în aceleași condiții este de până la 50.000 euro, în echivalentul monedei naționale, se aplică pedeapsa cu amenda.

(1¹) În cazul în care prejudiciul produs prin comiterea faptelor de la art. 61, 8 sau 9 nu depășește valoarea de 100.000 euro, în echivalentul monedei naționale, iar în cursul urmăririi penale sau în cursul judecării până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive, acesta, majorat cu 20% din baza de calcul, la care se adaugă dobânzile și penalitățile, este acoperit integral, fapta nu se pedepsește, aplicându-se dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.

(12) Dispozițiile prezentului articol se aplică tuturor inculpaților chiar dacă nu au contribuit la acoperirea prejudiciului prevăzut la alin. (1) și (11).

XI. Opinia judecătorului-raportor:

157. Opinia exprimată de judecătorul-raportor a fost în sensul **respingerii, ca inadmisibilă**, a sesizării formulate, întrucât nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

158. Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a II-a penală în Dosarul nr. 1.120/122/2019, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

159. În conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, „Dacă, în cursul judecării, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

160. În raport cu textul legal evocat, se constată că admisibilitatea unei sesizări formulate în procedura pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată de îndeplinirea, în mod cumulativ, a următoarelor cerințe:

— întrebarea să fie formulată în cursul judecării de un complet al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al unei curți de apel sau tribunal investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță;

— soluționarea pe fond a acelei cauze să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării;

— existența unei veritabile chestiuni de drept, care să nu fi fost încă dezlegată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin mecanismele legale ce asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești sau să nu facă în prezent obiectul unui recurs în interesul legii.

161. În speță nu sunt îndeplinite cumulativ cerințele anterior enunțate.

162. Astfel, este îndeplinită condiția privind existența unei cauze pendinte aflate în curs de judecată în ultimă instanță, Curtea de Apel București — Secția a II-a penală fiind investită, în ultimul grad de jurisdicție, cu soluționarea apelurilor formulate de către Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de

Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție, inculpatul D. I. și partea civilă statul român, prin Agenția Națională de Administrare Fiscală, împotriva unei sentințe pronunțate de Tribunalul Giurgiu.

163. În schimb, celelalte două condiții privind lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării să conducă la soluționarea pe fond a cauzei și existența unei veritabile chestiuni de drept cu care să fi fost sesizată instanța supremă nu sunt îndeplinite.

164. Cu privire la cea de a doua condiție, se constată neîndeplinirea acesteia raportat la faptul că instanța de trimitere, în prezentarea celor două opinii referitoare la modalitatea de acoperire a prejudiciului ca o condiție pentru incidența cauzei de impunitate prevăzute de 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, nu s-a raportat la dispozițiile legale în vigoare (pentru a preîntâmpina o eventuală antepronunțare în privința apelului formulat în cauză instanța de trimitere a înțeles să prezinte cele două opinii, fără a expune propria opinie).

165. Astfel, instanța de trimitere, în prezentarea celor două opinii, a făcut referire la dispozițiile art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, astfel cum au fost introduse prin Legea nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, respectiv: „(1¹) În cazul săvârșirii uneia dintre infracțiunile prevăzute la art. 8 și 9, dacă în cursul urmăririi penale sau în cursul judecării până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive *prejudiciul produs prin comiterea faptei*, majorat cu 20% din baza de calcul, la care se adaugă dobânzile și penalitățile, este acoperit integral, fapta nu se mai pedepsește, făcându-se aplicarea dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.”

166. Or, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1202 din 18 decembrie 2021), art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea evaziunii fiscale a fost modificat:

167. Art. XXIX — Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 672 din 27 iulie 2005, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: (...)

(1¹) În cazul în care *prejudiciul produs prin comiterea faptelor de la art. 61, 8 sau 9 nu depășește valoarea de 100.000 euro, în echivalentul monedei naționale*, iar în cursul urmăririi penale sau în cursul judecării până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive, acesta, majorat cu 20% din baza de calcul, la care se adaugă dobânzile și penalitățile, este acoperit integral, fapta nu se pedepsește, aplicându-se dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.

168. În consecință, reglementarea actuală a art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea evaziunii fiscale prevede un prag maxim de 100.000 euro, în echivalentul monedei naționale, al prejudiciului produs prin comiterea faptelor de la art. 61, 8 sau 9 pentru care se poate aplica cauza de nepedepsire, ca urmare a acoperirii prejudiciului, majorat cu 20% din baza de calcul, la care se adaugă dobânzile și penalitățile, spre deosebire de reglementarea anterioară (Legea nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea evaziunii fiscale a fost modificată, fiind introdus articolul unic pct. 4 din Legea nr. 55/2021 privind modificarea și completarea Legii nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 332 din 1 aprilie 2021) care nu prevedea un prag privind prejudiciul produs prin comiterea faptei, ci doar institua cauza de nepedepsire ca urmare a acoperirii integrale a prejudiciului, majorat cu 20% din baza de calcul, la care se adaugă dobânzile și penalitățile.

169. În aceste condiții, soluționarea pe fond a cauzei depinde de aplicarea dispozițiilor legale actuale incidente în cauză având în vedere faptul că aplicarea cauzei de nepedepsire este condiționată de valoarea prejudiciului prevăzută de textul legal.

170. Chiar dacă instanța de apel va trebui să analizeze incidența legii penale mai favorabile, raportat la succesiunea de legi penale în timp, acest aspect nu este în măsură să înlăture inadmisibilitatea prezentei sesizări ca urmare a reținerii de către instanța de trimitere a dispozițiilor legale din reglementarea anterioară în prezentarea celor două opinii privind modalitatea de dezlegare a problemei care face obiectul actualei sesizări.

171. În ceea ce privește cea de a treia condiție prevăzută de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală privind admisibilitatea sesizării, se constată că aceasta este întrunită parțial, strict la împrejurarea că prezenta chestiune de drept cu a cărei dezlegare a fost sesizată instanța supremă nu a primit o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă anterioară sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs.

172. Este necesar însă ca sesizarea să tindă la interpretarea *in abstracto* a unor dispoziții legale determinate, iar nu la rezolvarea implicată a unor chestiuni ce țin de particularitățile fondului speței, astfel cum a reținut instanța supremă în jurisprudența sa (Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, *Decizia nr. 14 din 12 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 454 din 24 iunie 2015, Decizia nr. 26 din 29 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 77 din 2 februarie 2016, Decizia nr. 28 din 29 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 912 din 9 decembrie 2015, Decizia nr. 3 din 10 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 195 din 16 martie 2016, Decizia nr. 10 din 12 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 348 din 6 mai 2016, Decizia nr. 14 din 18 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 460 din 21 iunie 2016 și Decizia nr. 27 din 12 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 22 ianuarie 2018).*

173. În ipoteza aprecierii ca admisibile a unor sesizări prin care se tinde, dimpotrivă, la dezlegarea unor probleme pur teoretice ori la rezolvarea directă a unor chestiuni ce țin de situația în cauză, există riscul transformării mecanismului hotărârii prealabile fie într-o „procedură dilatorie pentru litigii caracterizate, prin natura lor, ca fiind urgente, fie într-o procedură care va substitui mecanismul recursului în interesul legii”.

174. De asemenea, se observă că scopul reglementării art. 475 din Codul de procedură penală este preîntâmpinarea apariției practicii neunitare, titularii ai cererii de sesizare fiind doar instanțele, acestea având un drept suveran de a aprecia asupra sesizării, atunci când completul sesizat constată că, la procesul deliberării, interpretarea normelor de drept constituie o dificultate.

175. Or, din lecturarea încheierii prin care a fost sesizată Înalta Curte cu întrebarea supusă dezbaterii se observă că aceasta nu ridică probleme de interpretare a textului legal, iar conținutul normei juridice nu generează dificultăți rezonabile de interpretare pe cale judecătorească.

176. În speță, se observă că împotriva hotărârii primei instanțe a declarat apel Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție, care, printre altele motive de apel, a criticat sentința penală sub aspectul greșitei soluții dispuse de instanța de fond de încetare a procesului penal sub aspectul comiterii infracțiunii de evaziune fiscală prevăzute de art. 9 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, apreciind că, în mod eronat, s-a reținut cauza de nepedepsire prevăzută de art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale atât timp cât acoperirea prejudiciului s-a realizat ca urmare a unei proceduri de executare silită derulată de partea civilă.

177. În acest context se constată că, de fapt, instanța de trimitere solicită o confirmare a soluției pronunțate de instanța de fond prin care s-a reținut că plată prejudiciului, ca urmare a procedurii de executare silită, majorat cu 20% din baza de calcul, la care se adaugă dobânzile și penalitățile, conduce la reținerea cauzei de nepedepsire prevăzute de art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și, pe cale de consecință, încetarea procesului penal. Or, așa cum a statuat Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală în considerentele Deciziei nr. 26 din 23 noiembrie 2017,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 328 din 13 aprilie 2018, „*procedura pronunțării unei asemenea hotărâri este condiționată de existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea cauzei în care s-a dispus sesizarea, nefiind permis a se apela la acest mijloc legal în scopul de a primi de la instanța supremă rezolvarea în concret a speței*”.

178. Prin urmare, cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție poate fi făcută numai în ipoteza în care, în cursul soluționării unei cauze, se pune problema *interpretării unor dispoziții legale neclare, echivoce, care ar putea conduce la adoptarea unor soluții diferite în rezolvarea aceleiași spețe*.

179. Așadar, nu se poate folosi procedura hotărârii prealabile dacă aplicarea corectă a dreptului se impune într-un mod atât de evident, încât să nu lase loc niciunei îndoieli rezonabile cu privire la modul de soluționare a întrebării adresate în cauză.

180. Pentru argumentele ce precedă se apreciază că simpla lectură a prevederilor cuprinse în alin. (1¹) și (1²) ale art. 10 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale este lămuritoare, neimpunându-se intervenția instanței supreme prin mecanismul întrebării prealabile.

181. Pentru considerentele expuse, constatând că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 475 și 476 din Codul de procedură penală, va respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a II-a penală în Dosarul nr. 1.120/122/2019, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

182. „*Dacă dispozițiile art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 sunt aplicabile în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită?*”.

183. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a II-a penală în Dosarul nr. 1.120/122/2019, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„*Dacă dispozițiile art. 10 alin. (1¹) din Legea nr. 241/2005 sunt aplicabile în ipoteza acoperirii prejudiciului ca urmare a unei activități nevoluntare, respectiv a unei proceduri de executare silită?*”.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 15 mai 2023.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI
DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător **ANDREI CLAUDIU RUS**

Judecători,
Rodica-Aida Popa
Valerica Voica
Francisca-Maria Vasile
Adriana Ispas
Elena Barbu
Alin-Sorin Nicolescu
Ilie-Iulian Dragomir
Valentin-Gheorghe Chitidean

Magistrat-asistent,
Costin Cristian Pușcă

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329

C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR

și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro

Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

5 948493 472469